

Rathenau Instituut

Gesprek vaste Kamercommissie
OCW met het Rathenau Instituut

24 januari 2012, Den Haag

Valorisatie als feitelijke kerntaak van universiteiten

Aanbevelingen

1. Geef universiteiten de tijd en ruimte om een eigen valorisatieprofiel te ontwikkelen. Het hoofdlijnenakkoord biedt hiervoor de mogelijkheden.
2. Monitor de ontwikkeling van valorisatie als kerntaak via strategische plannen, verslaglegging en loopbaanbeleid.
3. Zorg ervoor dat valorisatie van de universiteiten is afgestemd met die van toegepaste instituten en met de rol van de overheid als kennisgebruiker.

Valorisatie is in theorie de derde kerntaak van universiteiten.

Valorisatie (kennisoverdracht ten behoeve van de maatschappij) is geformuleerd als derde kerntaak van de universiteiten, naast onderwijs en onderzoek. In praktijk is zij dat niet. Valorisatie wordt ingevuld als extra activiteit, veelal buiten het proces van onderzoek (en onderwijs) om: via holdings, aparte valorisatieafdelingen, specifieke financieringsorganisaties (STW) of tijdelijke onderzoeksprogramma's.

De centrale vraag is daarom: hoe kunnen universiteiten de stap kunnen maken van valorisatie als extra activiteit naar valorisatie als volwaardige kerntaak, verbonden met onderzoek en onderwijs?

Om deze kerntaak te realiseren is een fundamentele verandering nodig.

De afgelopen 15 jaar concentreerde het beleid van overheid en universiteit zich op excellentie van onderzoek en op onderwijs, met als ijkpunt de positie in internationale *rankings*. Voor valorisatie was minder aandacht en waardering. Indien valorisatie tot volwaardige kerntaak wordt ontwikkeld, heeft dit implicaties voor de profilering van universiteiten, de waardering van prestaties, de positie op en de betekenis van *rankings*. Voor het creëren van een *level playing field* is Europa van groot belang. Zowel in de Europese lidstaten als in de Europese Unie staat valorisatie op de agenda. In opkomende economieën vervullen de universiteiten overigens al een sleutelrol in de ontwikkeling van economie en samenleving.

De stap naar valorisatie als kerntaak betekent een fundamentele verandering in de rol van de universiteiten en impliceert een herwaardering van de maatschappelijke positie van universiteiten. Nederland staat hierin niet alleen.

Valorisatie betreft economische en maatschappelijke waardecreatie.

Het is van belang vast te stellen wat onder valorisatie wordt verstaan en daarmee wat verwacht wordt van universiteiten. Het ministerie van OCW hanteert in recente documenten een brede definitie, die zowel economische als maatschappelijke waardecreatie uit kennis omvat. Die definitie doet recht aan het brede scala aan mogelijkheden van universiteiten. Ook doet ze recht aan de variëteit aan maatschappelijke sectoren en vraagstukken waar wetenschappelijke kennis een cruciale rol kan spelen.

Stimuleer variatie in valorisatieprofielen.

De invulling van de valorisatetaak zal verschillen per universiteit en per discipline. Gegeven deze diversiteit en gegeven de fundamentele verandering die nodig is, dienen universiteiten tijd en ruimte te krijgen om een eigen valorisatieprofiel te ontwikkelen.

Het is verstandig om convergentie en uniforme prestatieafspraken te vermijden en in te zetten op variatie. Dit sluit aan bij de aanbeveling van de commissie Veerman, dat universiteiten duidelijk kiezen waar zij voor staan en die keuze uitstralen.

De uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord biedt een uitgelezen kans om de stap te maken naar valorisatie als kerntaak. De staatssecretaris kan universiteiten stimuleren en belonen voor de ontwikkeling van een eigen valorisatieprofiel, door prestatieafspraken op maat te maken, passend bij het profiel van de universiteit.

Het is goed mogelijk valorisatie te monitoren en sturen.

In het rapport *Waardevol – Indicatoren voor Valorisatie* presenteren wij een model waarmee universiteiten zelf vorm en richting kunnen geven aan hun valorisatiebeleid, inclusief de ontwikkeling van passende indicatoren. In het model kunnen universiteiten onderscheid maken naar verschillende disciplines, inclusief sociale en geesteswetenschappen.

Op dit moment zijn er twee cruciale punten waarop de overheid kan monitoren in hoeverre universiteiten werk maken van de ontwikkeling van valorisatieprofielen.

1. De implementatie van valorisatie in het academisch loopbaanbeleid, bijvoorbeeld door het opnemen van deze taak in de functieprofielen van onderzoekers.
2. De presentatie van valorisatie als integraal onderdeel van het beleid in universitaire strategische plannen en jaarverslagen.

De keuze voor valorisatie is niet vrijblijvend; afstemming is noodzakelijk.

De keuze voor de ontwikkeling van valorisatie tot volwaardige kerntaak is niet vrijblijvend. Dit geldt niet alleen voor de universiteiten; het succes van valorisatie is afhankelijk van veel partijen.

1. De rol van universiteiten dient afgestemd te worden met (toegepaste) instituten als TNO en de GTI's en met departementale instituten als RIVM en SCP. De universiteiten hebben een sleutelpositie in het systeem, vanwege de specifieke taak om wetenschappelijk onderzoek te verrichten. Voor de (toegepaste) instituten is valorisatie een kerntaak en wetenschappelijk onderzoek een middel.
2. Overheden spelen een cruciale rol als kennisgebruiker bij grote maatschappelijke vraagstukken zoals gezondheidszorg, veiligheid, klimaatbeheersing, sociale cohesie. Deze rol komt onder druk te staan door bezuinigingen op onderzoek.
3. Valorisatie is een belangrijk doel in het topsectorenbeleid. Bij de beoordeling van de plannen is het van belang dat er aandacht is voor de maatschappelijke waardecreatie, naast de economische.